

Kerngegevens Nederland – 1
Renten en geldwezen – 3

Externe verslaggeving – 4
Financiële kengetallen – 5
Bedrijf en beroep – 6

Kredieten/financiering – 7
Subsidies – 8

Zorgverzekering en zorgtoeslag – 20
Sociale zekerheid voor ondernemers – 21
Wet op het kindgebonden budget (WKB) – 22
Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkkip) – 23
Kinderbijslag (AKW) – 24
Studiefinanciering – 25
Minimumlonen – 66

Fiscale regelingen voor ondernemers – 30
Tarieven belastingen en premies – 31

Indexcijfers – 40
Diversen – 41

Financieel Memo

2017

Onder redactie van

Eikelboom & De Bondt

Fiscaal Financieel Adviseurs BV

Deventer – 2017

Omslagontwerp: Bottenheft Marijenkampen – Arnhem
Ontwerp binnenwerk: Bert Arts

ISBN 978 94 6276 1827

© Vakmedianet, 2017

Alle rechten in deze uitgave zijn voorbehouden aan Vakmedianet. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16h t/m 16m Auteurswet jo. Besluit van 27 november 2002, Stb. 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever(s) geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan.

VOORWOORD

Voor u ligt de 41e jaargang van Financieel Memo, editie 2017. Financieel Memo is de handzame informatiebron voor een veelheid aan financiële gegevens. Voor de financiële professional is het Financieel Memo het ideale hulpmiddel voor het snel vinden van feiten en cijfers uit de dagelijkse praktijk. Een groot aantal onderwerpen komt aan bod, zoals macro-economische kerngegevens van Nederland, overheidsfinanciën, renten, geldwezen, hypotheeknormen, externe financiële verslaggeving, financiële kengetallen, tarieven bedrijfs- en beroepsleven, kredieten en subsidies, zorgverzekering en zorgtoeslag, sociale zekerheid voor ondernemers, inkomensafhankelijke regelingen zoals het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag, studiefinanciering, minimumloon, fiscale regelingen voor ondernemers, tarieven belastingen en premies en indexcijfers prijzen en lonen.

Financieel Memo is bestemd voor hen die de behandelde materie in voldoende mate beheersen om de gegeven feitelijkheden in het juiste verband te kunnen beoordelen en toe te kunnen passen. Toelichtende beschrijvingen zijn tot een minimum beperkt. De opzet van Financieel Memo leidt ertoe dat het noodzakelijk blijft de wettelijke en andere bronnen te raadplegen. Om dit bronnenonderzoek te vergemakkelijken, wordt regelmatig verwezen naar wetteksten en uitvoeringsvoorschriften.

Financieel Memo heeft als doel u op een prettige en efficiënte wijze van de belangrijkste feiten en cijfers op uw vakgebied te voorzien. Uw reacties op deze uitgave en suggesties die kunnen leiden tot verbetering daarvan ontvangen wij graag op het hierna vermelde redactieadres.

*januari 2017
de redactie*

uitgever & redactieadres
Vakmedianet
Binnensingel 3
7411 PL Deventer
e-mail: klantenservice@vakmedianet.nl

INHOUD

Lijst van afkortingen / 15

1. **Kerngegevens Nederland / 19**
 - 1.1 Economische kerngegevens voor Nederland / 19
 - 1.2 Kerngegevens rijksoverheid / 20
 - 1.2.1 Miljoenennota / 20
 - 1.2.2 Rijksbegroting / 21
 - 1.2.3 Budgettaire kerngegevens / 21
 - 1.2.4 Belasting- en premieontvangsten / 25
2. **Gereserveerd / 26**
3. **Renten en geldwezen / 27**
 - 3.1 Officiële rentetarieven Europese Centrale Bank / 27
 - 3.2 Wettelijke rente / 28
 - 3.3 Belastingrente, heffingsrente en invorderingsrente / 29
 - 3.4 WSF-rente / 30
 - 3.5 Geld- en kapitaalmarkt / 30
 - 3.6 Marktrente/U-rendement / 34
 - 3.7 Rentetafels / 35
 - 3.8 Hypotheekvormen / 40
 - 3.8.1 Lineaire hypotheek / 40
 - 3.8.2 Annuïteitenhypotheek met gelijkblijvende annuïteiten / 41
 - 3.8.3 Annuïteitenhypotheek met groei-annuïteiten / 41
 - 3.8.4 Levenhypotheek (hypotheek met gemengde verzekering) / 41
 - 3.8.5 Spaarhypotheek / 42
 - 3.8.6 Aflossingsvrije hypotheek / 43
 - 3.8.7 Beleggingshypotheek / 43
 - 3.9 Hypothecair krediet / 43
 - 3.9.1 Beoordelingscriteria / 43
 - 3.9.2 Inkomenscriteria / 44
 - 3.9.3 Maximaal hypothecair krediet in verhouding tot waarde van woning / 64
 - 3.10 Omrekeningskoersen / 64
4. **Externe verslaggeving / 67**
 - 4.1 Algemene voorschriften / 67
 - 4.1.1 Verslaggeving / 67
 - 4.1.2 Toepassingsgebied Titel 9 Boek 2 BW / 67
 - 4.1.3 Opmaken/vaststellen jaarrekening / 68

4.1.4	Openbaarmaking / 69
4.1.5	Deskundigenonderzoek / 70
4.1.6	Geen Titel 9 Boek 2 BW ondernemingen / 71
4.1.7	Vrijstelling van inrichtingseisen / 72
4.1.8	Aansprakelijkheid/jaarrekeningprocedure / 72
4.2	Jaarrekening / 72
4.2.1	Algemene bepalingen / 72
4.2.1.1	Inzichtsvereiste / 73
4.2.1.2	Normen en standaarden / 73
4.2.1.3	Verbonden maatschappijen / 74
4.2.1.4	Niet vermelden van posten/mededelingen / 75
4.2.1.5	Taal/geldeenheid / 75
4.2.1.6	Samenvoeging/ontleding/rangschikking gegevens / 76
4.2.2	Balans / 76
4.2.2.1	Hoofdingeling / 76
4.2.2.2	Immateriële vaste activa / 77
4.2.2.3	Materiële vaste activa / 78
4.2.2.4	Financiële vaste activa / 79
4.2.2.5	Voorraden / 79
4.2.2.6	Vorderingen / 80
4.2.2.7	Effecten / 80
4.2.2.8	Liquide middelen / 81
4.2.2.9	Eigen vermogen / 81
4.2.2.10	Voorzieningen / 82
4.2.2.11	Schulden / 82
4.2.3	Winst- en verliesrekening / 83
4.2.3.1	Hoofdingeling / 83
4.2.3.2	Baten/lasten uit gewone bedrijfsuitoefening / 84
4.2.3.3	Omzet / 85
4.2.3.4	Buitengewone baten/lasten (t/m 31-10-2015) / 85
4.2.4	Waardering / 85
4.2.4.1	Waarderingsgrondslagen van vermogen en grondslagen resultaatbepaling / 85
4.2.4.2	Beginselen / 86
4.2.4.3	Waardering vaste activa / 87
4.2.4.4	Waardering vlottende activa / 88
4.2.4.5	Besluit actuele waarde / 89
4.2.4.6	Herwaarderingsreserve / 92
4.2.4.7	Voorzieningen / 92
4.2.5	Toelichting balans/winst- en verliesrekening / 93
4.2.5.1	Inhoud / 93
4.2.5.2	Eigen vermogen / 93
4.2.5.3	Aandelen / 93
4.2.5.4	Vermelding kapitaalbelangen / 94
4.2.5.5	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum (vanaf 1-11-2015) / 94
4.2.5.6	Langlopende financiële verplichtingen / 94
4.2.5.7	Financiële instrumenten / 95

Inhoud

4.2.5.8	Overige gegevens / 95
4.3	Bestuursverslag (t/m 31-10-2015: jaarverslag) / 97
4.3.1	Algemeen / 97
4.3.2	Inrichtingseisen / 97
4.4	Overige gegevens / 99
4.5	Jaarrapport micro/kleine/middelgrote ondernemingen / 100
4.5.1	Algemeen / 100
4.5.2	Micro ondernemingen (vanaf 1-11-2015) / 101
4.5.3	Kleine ondernemingen / 102
4.5.4	Middelgrote ondernemingen / 105
4.6	Geconsolideerde jaarrekening / 107
4.7	Modellen jaarrekening / 109
4.7.1	Algemeen / 109
4.7.2	Model A – balans / 111
4.7.3	Model B – balans / 113
4.7.4	Model C – balans / 114
4.7.5	Model D – balans / 115
4.7.6	Model E – winst- en verliesrekening / 115
4.7.7	Model F – winst- en verliesrekening / 116
4.7.8	Model I – winst- en verliesrekening / 116
4.7.9	Model J – winst- en verliesrekening / 117
4.8	Kasstroomoverzicht (cash flow) / 117
4.8.1	Kasstroomoverzicht directe methode / 118
4.8.2	Kasstroomoverzicht indirecte methode / 118
4.9	Meldingsplicht bestuurders / 119
4.10	Bestuurdersaansprakelijkheid / 120
4.11	Uitkeringstoets dividenduitkering door BV / 121
5.	Financiële kengetallen / 123
5.1	Liquiditeitskengetallen / 123
5.1.1	Balansliquiditeitsratio's / 123
5.1.2	Omlooptfrequentieratio's / 124
5.1.3	Cash flow-ratio's / 125
5.2	Solvabiliteitskengetallen / 126
5.3	Winstkengetallen / 127
5.4	Beurskengetallen / 128
5.5	Diversen / 129
5.6	Begrippen / 130
6.	Bedrijf en beroep / 133
6.1	Tarieven Kamer van Koophandel / 133
6.2	Notaristarief familiepraktijk / 138
6.3	Reprorecht bedrijfsleven / 139
6.4	Tarieven Buma / 139
6.4.1	Algemeen tarief / 140
6.4.2	Mechanische achtergrondmuziek / 141
6.4.3	Horeca / 142
6.4.4	Welzijn / 143

6.4.5	Onderwijs en kinderopvang / 144
6.4.6	Sportlessen / 145
6.4.7	Amateurvereniging / 146
6.4.8	Kerkelijke groepering / 147
6.4.9	Internet / 147
6.5	Tarieven Sena / 147
6.5.1	Bedrijfsleven / 148
6.5.2	Horeca / 152
6.5.3	Verkoopruimte, parkeergarage, winkelcentra e.d. / 153
6.5.4	Vermaak, ontspanning en cultuur / 154
6.5.5	Onderwijs en kinderopvang / 157
6.5.6	Sport / 158
6.5.7	Gezondheidszorg / 160
6.5.8	Internet / 160
6.6	Tarieven Videma / 160
6.6.1	Algemeen tarief / 161
6.6.2	Brancheregeling bedrijfsleven / 162
6.6.3	Brancheregeling horeca / 164
6.6.4	Brancheregeling sport / 165
6.6.5	Brancheregeling onderwijs / 166
6.6.6	Brancheregeling verkoopruimtes / 167
6.6.7	Brancheregeling zorg en welzijn / 167
6.7	Tarieven FilmService / 168
6.7.1	Tarief standaardlicentie / 169
6.7.2	Tarief pluslicentie / 170
6.7.3	Brancheregelingen / 170
7.	Kredieten/financiering / 173
7.1	Grondslagen krediet- en financieringsregelingen / 173
7.2	Borgstelling MKB-kredieten / 173
7.3	Groefaciliteit / 175
7.4	Garantie ondernemingsfinanciering (GO)/bankgaranties / 176
7.5	Innovatiekredieten / 177
7.6	Seed capital technostarters / 179
7.7	Vroegefasefinanciering / 182
7.8	Microkrediet en MKB-krediet / 184
7.9	Exportkredietverzekering / 185
7.10	Starterskrediet UWV / 186
7.11	Crowdfunding / 187
8.	Subsidies / 189
8.1	Grondslagen subsidieregelingen / 189
8.2	Innovatiesubsidies / 189
8.2.1	MKB innovatiestimulering topsectoren (MIT) / 189
8.2.2	Innovatieprestatiecontracten (IPC) / 193
8.2.3	Smart Industry fieldlabs / 196
8.2.4	Eurostars / 197
8.2.5	Internationaal innoveren / 199

Inhoud

8.2.6	Beleidsperiment service design-vouchers / 200
8.3	Energiesubsidies / 202
8.4	Scholingssubsidies / 203
8.4.1	Praktijkleren / 203
8.4.2	Scholing en plaatsing oudere werklozen / 206
8.4.3	Tijdelijke regeling subsidie scholing richting een kansberoep / 208
8.5	Werkgelegenheidssubsidies / 215
8.5.1	Subsidie voor meerkosten van werknemer met structurele functionele beperking / 215
8.5.2	Cofinanciering sectorplannen 2015 / 217
9-19.	Gereserveerd / 219
20.	Zorgverzekering en zorgtoeslag / 221
20.1	Zorgverzekeringswet (Zvw) / 221
20.2	Wet op de zorgtoeslag (Wzt) / 222
21.	Sociale zekerheid voor ondernemers / 225
21.1	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) / 225
21.2	Inkomensvoorziening IOAZ / 225
21.3	Bijstandverlening aan zelfstandigen (BBZ 2004) / 227
22.	Wet op het kindgebonden budget (WKB) / 229
22.1	Kindgebonden budget / 229
23.	Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkcp) / 233
23.1	Kinderopvangtoeslag / 233
24.	Kinderbijslag (AKW) / 243
24.1	Uitkeringsbedragen per kwartaal / 243
24.2	Onderhoudsvoorwaarden / 244
25.	Studiefinanciering / 247
25.1	Normbedragen WSF / 247
26.	Minimumlonen / 253
26.1	Wettelijk minimumloon / 253
27-29.	Gereserveerd / 255
30.	Fiscale regelingen voor ondernemers / 257
30.1	Investeringsaftrek / 257
30.1.1	Algemeen / 257
30.1.2	Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek / 257
30.1.3	Energie-investeringsaftrek / 258

30.1.4	Milieu-investeringsaftrek / 260
30.1.5	Uitgesloten bedrijfsmiddelen investeringsaftrek / 262
30.1.6	Desinvesteringsbijtelling / 263
30.2	Aanvullende aftrek speur- en ontwikkelingswerk (RDA) (t/m 2015) / 263
30.3	Staking/doorschuiving/geruisloze omzetting / 266
30.3.1	Staking/doorschuiving / 266
30.3.2	Geruisloze omzetting in NV/BV / 268
30.4	Willekeurige afschrijving / 268
30.4.1	Milieu-investeringen (VAMIL) / 269
30.4.2	Investeringen door startende ondernemers / 270
30.4.3	Zeeschepen / 271
30.5	Urencriterium/verlaagd urencriterium / 271
30.6	Ondernemersaftrek / 272
30.6.1	Zelfstandigenaftrek/startersaftrek / 272
30.6.2	S&O-aftrek/starters-S&O-aftrek / 273
30.6.3	Meewerkaftrek / 273
30.6.4	Startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid / 274
30.6.5	Stakingsaftrek / 275
30.7	MKB-winstvrijstelling / 275
30.8	Fiscale oudedagsreserve / 275
30.9	Uitgaven voor inkomensvoorzieningen / 277
30.10	Middeling / 284
30.11	Aanmerkelijk belang / 285
30.12	Loonkostenfaciliteiten / 287
30.12.1	Afdrachtvermindering zeevaart / 287
30.12.2	Afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk / 287
31.	Tarieven belastingen en premies / 295
31.1	Inkomstenbelasting / 295
31.1.1	Heffing inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen / 295
31.1.2	Verzamelinkomen / 296
31.1.3	Tarief Tabellen / 297
31.1.4	Heffingskorting / 304
31.2	Loonbelasting / 309
31.2.1	Gebruikelijk en fictief loon a.b.-houder / 309
31.2.2	Auto van de zaak / 309
31.2.3	Eindheffing / 311
31.3	Vennootschapsbelasting / 313
31.4	Dividendbelasting / 314
31.5	Omzetbelasting / 314
31.5.1	Percentages / 314
31.5.2	Kleine-ondernemersregeling / 315
31.5.3	Factuurgegevens / 315
31.6	Belasting van personenauto's en motorrijwielen / 317
31.7	Belasting zware motorrijtuigen / 323
31.8	Belastingen van rechtsverkeer / 324

Inhoud

31.9	Verhuurderheffing / 324
31.10	Premie volksverzekeringen / 325
32-39.	Gereserveerd / 325
40.	Indexcijfers / 327
40.1	CPI-alle huishoudens / 327
40.2	CPI-werknemersgezinnen met laag inkomen / 336
40.3	CPI-werknemersgezinnen met hoog inkomen / 339
40.4	Indexcijfers CAO-lonen / 342
40.4.1	CAO-lonen per uur (maandcijfers) / 342
40.4.2	CAO-lonen per maand (maandcijfers) / 348
40.4.3	CAO-lonen per uur/maand (jaarcijfers) / 354
40.5	Indexcijfers alimentatie / 356
40.6	Jaarlijkse huurverhogingen / 356
41.	Diversen / 359
41.1	Werkdagenoverzicht / 359
41.2	Onderwijsvakanties / 360
41.3	Websites instanties / 361
41.4	Stijging AOW-leeftijd / 362
41.5	Transitievergoeding / 362
	Alfabetisch register / 363